

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ul. Bankowa 4, 87-222 Książki
(zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem)**

*sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej
(Dz.U. z 2016 r., poz. 1764) art. 4 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ppkt a*

I. Cel kontroli:

Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
Ocena zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 22 i 23 marca 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia Kierownika GOPS i asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697) zwanej dalej ustawą, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 31 sierpnia 2010 r., przyjętego Uchwałą Nr LI/208/10 Rady Gminy Książki, zmienionego Uchwałą Nr XXX/144/13 z dnia 26 lutego 2013 r. W Statucie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą, obowiązywał początkowo Regulamin Organizacyjny z dnia 23 lipca 2012 r. wprowadzony Zarządzeniem Kierownika GOPS nr 4/2012, który został zmieniony Zarządzeniem nr 7/2016 z dnia 11 lipca 2016 r. W obu dokumentach nie uwzględniono ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dopiero Zarządzeniem nr 3/2017 z dnia 6 marca, Kierownik Ośrodka dokonał zmian wprowadzając stanowisko asystenta rodziny, z wyszczególnieniem zadań przypisanych ustawą do realizacji.

Wójt Gminy Książki Upoważnieniem nr O.0052.2.2015, z dnia 16 listopada 2015 r., upoważnił p. ██████████ do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i wydawania w tych sprawach decyzji. Wcześniej obowiązki Kierownika GOPS pełniła p. ██████████, która także posiadała wymagane upoważnienia.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art.10 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny*

- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 przyjęty został Uchwałą Nr XXXIV/161/13 Rady Gminy w Książkach z dnia 4 czerwca 2013 r.

W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący tworzenia warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania. Dokonano diagnozy potrzeb środowiska lokalnego i na tej podstawie sformułowano cele szczegółowe.

Drugi Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 przyjęty został Uchwałą Nr XVIII/102/16 Rady Gminy w Książkach z dnia 27 kwietnia 2016 r.

Program zakłada monitoring i ewaluację, które dostarczą podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawił Kierownik Ośrodka.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełnił obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdanie za 2015 r. zostało przedstawione Radzie Gminy w dniu 23 marca 2016 r. Kolejne za 2016 r. przekazane do Rady Gminy w dniu 21 marca 2017 r., przedstawione zostanie na posiedzeniu w dniu 28 marca 2017 r.

Gmina zatrudnia 1 asystenta – p. ██████████ obecnie na umowę o pracę od dnia 1 grudnia 2016 r. do chwili obecnej. Od 1 stycznia 2015 r. do listopada 2016 r. obecny asystent zatrudniony był na umowę zlecenie.

Asystent obejmował pomocą :

- w 2015 r. 22 rodzin, w tym brak przypadków rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 16 rodzin, w tym brak przypadków rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. (do dnia 21 marca) 14 rodzin, w tym brak przypadków rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd.

Powyższe informacje wskazują, iż do marca 2015 r. asystent pracował jednocześnie z więcej niż 15 rodzinami, co jest niezgodne z art.15 ust 4. Natomiast od kwietnia 2015 r. do dnia kontroli zachowane zostały limity przydziału rodzin.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny, posiadał wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto w aktach osobowych są oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

Dokumentacja kadrowa asystenta zawiera *zakres czynności*, w którym nie ujęto wszystkich zadań zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dokument nie uwzględnia zadania asystenta dotyczącego monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w bezpłatnych szkoleniach. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe przeznaczone na ten cel.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej.

Opisana procedura stosowana jest od 2016 r. W 2015 r. pracownicy socjalni ujmowali wszystkie rodziny kwalifikujące się do takiej formy pomocy, na jednym wniosku, kierowanym do Kierownika GOPS.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem.

Zbadano dokumentację 14 wybranych rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: ocenę sytuacji rodziny, plan pracy z rodziną, miesięczne karty pracy, miesięczne karty czasu pracy, ocenę realizacji planu pracy z rodziną-sprawozdanie końcowe, okresowe oceny sytuacji rodziny-sprawozdanie półroczne, kartę informacyjną dotyczącą rodziny, notatki służbowe, dziennik wizyt w środowisku, sprawozdania miesięczne z pracy asystenta. Od 2016 r. Kierownik Ośrodka dąży do ujednoczenia dokumentacji prowadzonej przez asystenta, wdrażając nowe druki do stosowania w jego pracy.

Asystenci dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż pół roku, zgodnie z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystent rodziny nie prowadził monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną. Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z pracownikiem socjalnym i Kierownikiem GOPS w momencie sporządzania okresowych ocen sytuacji rodziny. Zaprzestanie odbywa się poprzez wycofanie przez rodzinę zgody na współpracę lub złożenie oświadczenia o wyprowadzce do innej gminy. Asystent podejmuje również decyzję o zakończeniu działań z uwagi na zrealizowanie założonych w planie pracy celów lub z uwagi na brak efektów pracy z rodziną.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, a także dzięki ścisłej współpracy z innymi służbami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, tj.: dzielnicowym, pedagogiem szkolnym, pielęgniarką środowiskową.

Pracownicy Ośrodka, po otrzymaniu informacji o rodzinie zagrożonej kryzysem, próbują nawiązać kontakt i udzielić wsparcia.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, prawnego, terapeutycznego). Specjaliści przyjmują w gminie w określone dni miesiąca.

W 2016 r. część rodzin objętych wsparciem asystenta, miało możliwość uczestniczenia w projekcie „Rodzina w Centrum” w ramach współpracy z PCPR w Wąbrzeźnie. Wskazane środowiska korzystały z poradnictwa specjalistycznego (psychologa, pedagoga, prawnika, psychiatry dziecięcego) oraz uczestniczyły w mediacjach i grupach wsparcia. Powyższe wsparcie jest kontynuowane w 2017 r.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie istniały rodziny wspierające. W związku z tym gminy nie ponosiły kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej z uwagi na brak potrzeb.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego. Od 2016 r. w strukturach Ośrodka funkcjonuje świetlica środowiskowa, która jest prowadzona w ramach realizacji zadania „przeciwdziałanie alkoholizmowi”. Jest dostępna dla dzieci i młodzieży w wieku 7-16 lat z terenu Gminy Książki, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, uzależnieniami i przemocą. Zajęcia odbywają się w dni nauki

szkolnej. Zatrudnieni wychowawcy, pomagają uczestnikom w odrabianiu lekcji, wspomagają w nauce poprzez prowadzenie zajęć rozwijających zainteresowania i umiejętności. Zajęcia mają również charakter profilaktyczny i wychowawczy. Celem działalności świetlicy jest pomoc dzieciom z rodzin przeżywających trudności i zagrożonych niedostosowaniem społecznym z terenu Gminy Książki.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 22 837,83 zł,

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 23 291,73 zł,

- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 6 436,97 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art.15 ust.1 pkt 2: *opracowania planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystent rodziny pracuje z jedną rodziną biologiczną, której dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej w 2017 r. Kontakt asystenta z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej odbywa się na bieżąco, w celu omówienia sytuacji dzieci i przekazania informacji o rodzinie biologicznej. Obecny plan pracy rodziny wymaga modyfikacji, w związku z koniecznością, skoordynowania działań na rzecz dzieci i rodziny w nawiązaniu do planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Asystent uczestniczy w tworzeniu planu pomocy dziecku, który zostanie w pełni ukończony w dniu 28 marca 2017 r.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

a) za I półrocze 2015 r. w dniu 31 lipca 2015 r.,

b) za II półrocze 2015 r. w dniu 29 stycznia 2016 r.,

c) za I półrocze 2016 r. w dniu 11 lipca 2016 r.

d) za II półrocze 2016 r. w dniu 30 stycznia 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej